

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

Národní fronta – místní akční výbor Loučim

1952–1953

Inventář

EL NAD č.: 2018

AP č.: 506

Monika Žáčková

Horšovský Týn 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7

Příloha:

Seznam použitých zkratk	8
-------------------------	---

Inventární seznam:

1. Orgány MAV NF	9
2. Úřední agenda MAV NF	10

I. Vývoj původce archiválií

Preferovaná forma jména původce: Národní fronta Místní akční výbor Loučim

Datum vzniku: 4. 3. 1948

Datum zániku: 1954

Původcem archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Loučim je Místní akční výbor Národní fronty Loučim (MAV NF). MAV NF neměl vlastní sekretariát, schůze se většinou konaly v prostorách místního národního výboru (MNV).

Národní fronta, ustavená již na jaře 1945 na podkladě Košického vládního programu, se stala trvalou politickou základnou veřejného života. Pevnou organizační strukturu však dostala až po únoru 1948, kdy byly vytvářeny akční výbory Národní fronty všech stupňů.

MAV NF se ustavovaly ze zástupců všech složek Národní fronty, tedy politických stran, celonárodních organizací a případně dalších složek, které v obci vyvíjely činnost, na základě delegačního principu.¹ Počet členů MAV NF nebyl přesně stanoven, zprvu však neměl být větší než dvanáct. Určoval se podle počtu organizací a složek v obci a podle velikosti obce. Vedoucí postavení v MAV NF měla Komunistická strana Československa (KSČ).

Funkce v MAV NF byly označovány jako „čestné“, zpravidla se volil předseda, místopředseda a jednatel MAV NF. Předseda měl za úkol svolávat schůze MAV NF, řídit práci MAV NF, udržovat styk s okresním akčním výborem Národní fronty (OAV NF) na různých aktivech a konferencích, místopředseda měl zastupovat předsedu v jeho nepřítomnosti a starat se o plnění plánu práce obce. Jednatel vedl kartotéku MAV NF, vyřizoval administrativu MAV NF, spolu s předsedou podepisoval odeslanou poštu, dohlížel na činnost masových organizací v obci, pořizoval zápisy ze schůzí MAV NF a zasílal je v opisech na OAV NF. Schůze MAV NF se konaly obvykle jednou za měsíc.

Ustavující schůze MAV NF v Loučimi se konala 4. března 1948 za přítomnosti zástupců KSČ, Revolučního odborového hnutí, Jednotného svazu českých zemědělců, Svazu osvobozených politických vězňů a pozůstalých a Československé sociální demokracie. Některé původně navržené členy MAV NF v Loučimi OAV NF v Domažlicích neschválil, požadoval návrh na jiného předsedu a jednoho dalšího člena. Doplňující návrh byl akceptován a OAV NF v Domažlicích schválil 19. března 1948 předsedou MAV NF v Loučimi Františka Bednáře.² MAV NF v Loučimi zastupovalo sedm členů, v čele stál předseda, místopředseda a jednatel.

Prvořadým úkolem MAV NF bylo provádět tzv. „očistu politického a veřejného života“ od „reakčních živlů“ a „nespolehlivých“ funkcionářů a očistit společnost od všech odpůrců KSČ. Nedostatečnou pravomoc k této činnosti akčních výborů Národní fronty legalizoval, v podstatě se zpětnou platností, zákon č. 213/1948 Sb., o úpravě některých poměrů na ochranu veřejných zájmů. MAV NF Loučim prováděl výše zmiňovanou „očistu“ ve společenských organizacích, spolcích a politických stranách fungujících v obci. Očista proběhla například v Tělocvičné jednotě Sokol Loučim, kterou tvořilo členstvo ze tří obcí (Loučim, Libkov, Smržovice). MAV NF v Loučimi ale neshledal mezi členstvem „reakčně zaměřené osoby“ či osoby „nespolehlivé“, tudíž nedošlo k žádnému vyloučení z řad členů Tělocvičné jednoty Sokola.³ Mimo to MAV NF poskytoval oznámení o národní a politické spolehlivosti, dohlížel na veškerý politický, veřejný a kulturní život v obci a řídil ho v duchu

¹ V sídle farností měl být do MAV NF kooptován ihned po založení farního výboru Katolické akce jako člen MAV NF také jeden jeho zástupce.

² Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 7, inv. č. 69 – schválení členů jednotlivých MAV NF.

³ Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 7, inv. č. 68 – činnost jednotlivých MAV NF.

politiky Národní fronty. Zabýval se přípravou a organizací voleb do zákonodárných i zastupitelských sborů, pořádáním celonárodních oslav v obci, kontrolou výrobních zemědělských plánů a kontingentních dodávek a plněním nařízeních nadřízených orgánů.

Schůze MAV NF se konaly nejprve každý týden, postupně se interval schůzí prodloužil zhruba na měsíc.

Stávajícího předsedu MAV NF Václava Veseláka vystřídal počátkem roku 1953 Jiří Blahník. MAV NF v Loučimi byl zároveň doplněn o dva nové členy.

Akční výbory ukončily svoji činnost během roku 1954 v souvislosti s dokončením „očisty“ a s tehdy připravovanými volbami do národních výborů. Jejich organizační strukturu založenou na územním principu převzaly výbory Národní fronty různých stupňů.⁴ Víceméně se jednalo pouze o formální změnu, postupně z názvů akčních výborů Národní fronty vymizelo označení „akční“. V důsledku vývoje a ustálení politických poměrů se i Místní akční výbor Národní fronty Loučim během roku 1954 přeměnil na Místní výbor Národní fronty Loučim (MV NF). Z činnosti MV NF Loučim se však v tomto archivním fondu nedochovaly žádné archiválie.

Počátkem šedesátých let dvacátého století ukončila většina MV NF na domažlickém okrese svoji činnost a do roku 1968 jich pracovalo pouze devět, většinou šlo o městské výbory Národní fronty a MV NF ve větších obcích. Jak tomu bylo v Loučimi, se prozatím nepodařilo dohledat, pravděpodobně tehdy aktivitu také přerušil.⁵ Obnovení činnosti MV NF v Loučimi dokládá zápis z ustavující schůze MV NF ze 4. května 1972.⁶ Činnost MV NF se de facto omezila na řízení a kontrolu nad státně politickými a kulturními akcemi, osvětovou činností, činností jednotlivých společenských organizací a přípravou voleb. V roce 1986 sdružoval MV NF Loučim osm členských organizací (Český svaz žen, Český zahrádkářský svaz, Dohlížecí výbor, KSČ, Svaz požární ochrany a Československý červený kříž v Loučimi a Svaz požární ochrany a Československý červený kříž ve Smržovicích), které sdružovaly 163 členů.⁷

V souvislosti s politickým vývojem v Československu po 17. listopadu 1989 došlo zákonem č. 135/1989 Sb.⁸ ke zrušení článku čtyři Ústavy Československé socialistické republiky z roku 1960 o vedoucí úloze KSČ a článek šest byl upraven tak, že „Národní fronta je politickým výrazem svazku národů a národností, sociálních vrstev a zájmových skupin. Mohou se v ní sdružovat politické strany, společenské a zájmové organizace.“ Ústřední výbor Národní fronty Československé socialistické republiky ukončil rozhodnutím organizací v něm sdružených činnost 7. února 1990. Národní fronta jako celek tímto dnem zanikla, její majetek připadl státu. Nižší složky byly uvedeny do klidového stavu a v průběhu roku 1990 svou činnost také ukončily.⁹ Činnost ukončil v roce 1990 i MV NF Loučim.

⁴ Nejvýše stál ústřední výbor, jemu byly podřízeny krajské výbory a městské výbory Prahy, těm podléhaly okresní výbory a okresním výborům městské, obvodní a místní výbory Národní fronty.

⁵ Postupné změny politické situace se odrážely i v činnosti Národní fronty. Po událostech zvaných „Pražské jaro“ byl 13. září 1968 přijat zákon č. 128/1968 Sb., o Národní frontě, umožňující existenci a činnost jen těm politickým stranám a organizacím, které jsou sdruženy v Národní frontě. Na základě tohoto zákona Ústřední výbor Národní fronty České socialistické republiky vytvořil „Statut Národní fronty České socialistické republiky“, který definoval principy činnosti a organizační strukturu organizace. Nejprve došlo k rozšíření a přestavbě stávajících MV NF ve větších obcích a postupně se opět ustavovaly MV NF i v menších obcích. K 30. září 1973 jich na domažlickém okrese bylo ustaveno čtyřicet šest.

⁶ Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 66, inv. č. 282 – zápisy ze schůzí jednotlivých MěV NF a MV NF.

⁷ Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 79, inv. č. 291 – zhodnocení činnosti, prověrky činnosti MěV NF a MV NF.

⁸ Ústavní zákon č. 135/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky.

⁹ Dne 20. září 1990 schválilo Federální shromáždění ústavní zákon č. 376/1990 Sb., kterým se mění Ústava České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění pozdějších předpisů. V tomto zákoně je článek o existenci

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Loučim vznikl v roce 2018 při pořádání archivního fondu Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551), kdy zpracovatelka přesunula do nově vzniklého archivního fondu Národní fronta – místní akční výbor Loučim jednu úřední knihu z let 1952–1953 a jeden karton spisů z let 1952–1953 (č. j. SOAP/010-0615/2018). Jednalo se o materiál, který pocházel z přímé činnosti MAV NF Loučim.

Ukládání vyřízených písemností orgánů Národní fronty se řídilo „Dohodou mezi Ústředním výborem Národní fronty České socialistické republiky a Ministerstvem vnitra České socialistické republiky (archivní správou)“ z roku 1978 a „Skartačním plánem pro uschovávání a vyřazování písemností orgánů Národní fronty“.

O uložení dokumentů MAV NF Loučim či jejich případných ztrátách nejsou k dispozici žádné informace. Původce pravděpodobně neměl žádný spisový plán a archiválie nenesou žádné stopy ukládacího systému. Zvláště původce ukládal zápisy ze schůzí.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Loučim obsahuje archiválie z let 1952–1953.

Formální zpracování inventáře odpovídá metodickému pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010 z 12. března 2010 s přihlédnutím k dodatku metodického pokynu z roku 2014 č. j. SOAP/006-01300/2014 a metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová Základní pravidla pro zpracování archiválií č. j. MV-46913/AS-1/AS-2013.

Inventární seznam se člení na dvě oddělení: orgány MAV NF a úřední agenda MAV NF. Do oddělení orgány MAV NF je zařazena kniha zápisů ze schůzí MAV NF. Ostatní archiválie jsou zařazeny do oddělení úřední agenda MAV NF. Inventární jednotku tvoří v inventárním seznamu věcná skupina archiválií v podobě aktového materiálu za celé dochované časové období nebo jednotlivá kniha. Rozlišení typu archiválie odpovídá také příslušná evidenční jednotka.

Archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Loučim je z hlediska úplnosti stavu zachování označen jako torzovitý, z významných archiválií v něm úplně chybějí zápisy ze schůzí z let 1948–1951 a z roku 1954. Podací protokoly se nedochovaly vůbec.

Při současném pořádání nebyly z důvodu přehodnocení významu či multiplicity vyřazeny žádné archiválie.

Fyzický stav archiválií je dobrý, archiválie nejsou poškozeny. Jazykem archiválií je čeština.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archiválie inventarizovaného archivního fondu pocházejí z činnosti MAV NF v Loučimi. Nejvýznamnější archiválii tohoto archivního fondu představuje dochovaná kniha zápisů ze schůzí MAV NF, ve které se souhrnně odráží činnost Národní fronty v obci (inv. č. 1).

K ucelenějšímu obrazu o fungování Národní fronty je nezbytné ke studiu využít archivní fond Národní fronta – okresní výbor Domažlice (EL NAD 551), jehož usneseními se místní výbory řídily, plnily jeho úkoly a zasílaly mu zprávy o činnosti. S ohledem na vedoucí úlohu KSČ v Národní frontě je potřeba věnovat pozornost také archivnímu fondu KSČ –

Národní fronty zcela vypuštěn, uvádí pouze článek o vypořádání majetku, který spravovala bývalá Národní fronta.

okresní výbor Domažlice (EL NAD 574) a archivnímu fondu Místní národní výbor Loučim (EL NAD 244), uloženým ve zdejším archivu.

V souvislosti s ochranou osobních údajů¹⁰ je třeba upozornit na archiválie uložené pod inv. č. 7, které zahrnují kádrový posudek jednotlivce včetně data a místa narození.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně archivní fond Národní fronta – místní akční výbor Loučim uspořádala a archivní pomůcku sestavila Monika Žáčková.

Horšovský Týn dne 27. 9. 2019

Monika Žáčková

¹⁰ Podle zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů a zákona č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů.

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 7, inv. č. 68–69.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 66, inv. č. 282.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 76, inv. č. 283.

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, fond *Národní fronta – okresní výbor Domažlice*, kar 79, inv. č. 291.

Literatura

BĚLINA, Pavel a kol. *Kronika Českých zemí*. Praha : Fortuna Print, 1999.

ČAPKA, František. *Dějiny zemí Koruny české v datech*. Praha : Libri, 1999.

GARKISCH, Miloš – TOPINKA, Jiří. *Národní fronta – okresní výbor Beroun 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 83]. Státní okresní archiv Beroun, 2010 [online], [cit. 2017–01–12]. Dostupné z <<http://soapraha.bach.cz/mrimage/soapraha/proxy/cz/archives/soap/CZ-221202010/inventare/dao/documents/OVNFBeroun.pdf>>.

K práci místních a městských výborů Národní fronty : metodická pomůcka. Praha : Ústřední výbor Národní fronty ČSSR, 1987.

KAPLAN, Karel. *Národní fronta 1948–1960*. Praha : Academia, 2012.

MATOUŠEK, Stanislav – TRÁVNÍČEK, Tomáš. *Národní fronta ČSSR v období budování socialistické společnosti*. Praha : Svoboda, 1989.

MLÝNSKÝ, Jaroslav. *Únor 1948 a akční výbory Národní fronty*. Praha : Academia, 1978.

PEŠŤÁK, Michael. *Národní fronta – krajský výbor Plzeň (1939) 1948–1990 : inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 610]. Státní oblastní archiv v Plzni, 2007.

Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č.	číslo
č. j.	číslo jednací
ČSSR	Československá socialistická republika
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MAV NF	místní akční výbor Národní fronty
MěV NF	městský výbor Národní fronty
MNV	místní národní výbor
MV NF	místní výbor Národní fronty
OV NF	okresní výbor Národní fronty
OAV NF	okresní akční výbor Národní fronty
Sb.	Sbírka zákonů
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

1. Orgány MAV NF

1	Zápisy ze schůzí MAV NF Loučim 22. 3. 1952 – 10. 7. 1953	1952–1953	ukn 1
---	---	-----------	-------

2. Úřední agenda MAV NF Spisy

2	Oběžníky a pokyny nadřízených orgánů	1952–1953	kar 1
3	Zproštění funkce (farář Valečka – žádost)	1953	kar 1
4	Zpráva o sledování práce MNV Loučim	1953	kar 1
5	Plán dodávky vajec (jednotlivci)	1952	kar 1
6	Zpracování dříví napadeného kůrovcem (žádost o spolupráci MAV NF)	1952	kar 1
7	Kádrový posudek (J. Bogner)	1953	kar 1

Název archivní pomůcky:	Národní fronta – místní akční výbor Loučim
Značka archivního fondu:	NF MAV Loučim
Časové rozmezí:	1952–1953
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 úřední kniha, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	7
Rozsah v bm:	0,11 bm
Stav ke dni:	27. 9. 2019
Zpracovatel(é) archivního fondu:	Monika Žáčková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky:	Monika Žáčková
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová dne 27. 9. 2019 – č. j. SOAP/10-530/2019